

Les ETT, en l'ull de l'huracà

L'expansió de les empreses de treball temporal des de la seua legalització, l'any 1994, ha estat paral·lela a la de les veus que denuncien el seu funcionament. Feia temps que una reivindicació no assolia un consens tan ampli en tot l'espectre de l'esquerra.

El creixement de les empreses de treball temporal des del dia 1 de juny de l'any 1994, dia d'aprovació de la llei que regula el funcionament d'aquest sector, ha estat imparable. L'any 1998, més de 200 empreses arreu dels Països Catalans van gestionar més de 680.000 contractes. Aquesta eclosió ha estat acompanyada per un cor de veus, cada vegada més fort, que les

CARLES FRANCESC-EL PAÍS

l'Exclusió Social o la Plataforma per la Dignitat Laboral, que abracen un dispers ventall ideològic, han impulsat un bon grapat d'accions amb l'objectiu de denunciar les mancances de la llei de l'any 1994 i el funcionament de la majoria de les empreses de treball temporal.

A Alacant, la Confederació General del Treball (CGT) organitza totes les setmanes concentracions

sector aprovada a mitjan 1994 pel PSOE, en un moment en què tots els vasos comunicants entre el govern de Madrid i les principals organitzacions obreres estaven blocats. Al gener d'aquell any, els sindicats havien organitzat una vaga general contra el projecte de "contrareforma laboral", un paquet de mesures de modificació del mercat de treball en el qual estava inclosa la llei reguladora de les ETT. Segons Fernando Casado, secretari d'acció sindical de Comissions Obreres del País Valencià, "el govern va imposar de manera unilateral la creació de les empreses de treball temporal. Aquesta regulació havia estat rebutjada des d'un començament pels sindicats". Ricardo Rodríguez Castañón, secretari general de l'Associació Estatal d'Empreses de Treball Temporal (AE-ETT), que acull el 40% de les empreses del sector, considera que aquest enfrontament inicial de les centrals sindicals amb el govern explica, en gran mesura, l'oposició que manifesta bona part de l'opinió pública cap aquestes empreses.

Un 30% dels contractes signats per ETT l'any passat va tenir una durada de cinc dies o menys, segons CCOO.

davant alguna empresa de treball temporal de la ciutat. A València i Castelló també han proliferat les accions de protesta enfront dels locals d'aquestes empreses, com les dutes a terme pel col·lectiu Maulets o per la CNT. Segons Inaki Aicart, membre de l'Ateneu Llibertari de Castelló de la Plana, "feia temps que les diverses posicions 'radicals' no coincidien com ho han fet ara en la crítica a les ETT".

Al rerefons d'aquest descontentament, hi ha la regulació d'un

Un sector en auge. Des del moment de la seua legalització, la proliferació d'empreses a recer d'aquesta nova regulació ha estat imparable (vegeu gràfic, a la pàgina 39). De les 316 del 1995, s'ha passat a les 439 de l'any passat a tot l'estat. Un sector en què conviuen una multitud de xicotetes empreses, amb una activitat sota mínims, al costat d'unes po-

Imatge de la façana de l'empresa de treball temporal Alta Gestió, després d'un atemptat. Els grups radicals han coincidit en els seus atacs a les ETT.

acusa de ser un instrument que ha servit per precaritzar el mercat de treball.

La protesta puja de to. Els atemptats que van deixar destrossades les seues de dues empreses de treball temporal a València a mitjan mes de gener han palesat l'oposició, cada volta major, de bona part de l'espectre ideològic de l'esquerra contra el tipus d'ocupació gestionat per les ETT. Sindicats i moviments de nou en-uncy, com la Plataforma contra

ques firmes, la majoria d'elles multinacionals, que copen la major part del mercat. Laborman i Randstad, de capital holandès, comparteixen el lideratge amb la franco-suïssa Adecco, la nord-americana Manpower o Flexiplan, del grup Eulen, presidida per David Alvarez, un home de l'entorn de José María Aznar. Aquestes empreses controlen un sector que, segons les dades del Ministeri de Treball, va cedir a altres empreses entre el gener i el setembre de l'any passat més d'un milió de treballadors, amb un total de contractes que equival a un 17,5% de tots els contractes temporals signats a l'estat espanyol. Contractes que afecten fonamentalment el sector més jove del mercat de treball. Segons dades de CCOO, el 96% dels contractats amb ETT són menors de 29 anys.

Una de les crítiques de les centrals sindicals és l'extrema temporalitat dels anomenats "contractes de posada a disposició", modalitat que utilitzen les ETT. Segons Comissions Obreres, un 30,9% dels contractes signats per aquestes empreses l'any passat va tenir una duració de cinc dies o menys, la qual cosa fa sospitar als responsables d'aquest sindicat que bona part són utilitzats per evitar pagar el sou i les cotitzacions socials dels caps de setmana, actuació que implica "un clar frau de llei". Rodríguez Castanón considera que aquesta acusació és insostenible: "Si hi haguera frau, aquest no seria imputable a les ETT, perquè aquestes empreses no s'estalvien res. Segons la llei i el conveni signat amb els sindicats l'any 1997, la retribució que l'ETT paga al treballador incorpora les pagues proporcionals de vacances, caps de setmana i festius".

Eliminar les 'pirates'. Al darrere de la denúncia de la precaritat a què estan sotmesos molts dels contractats per aquestes empreses, hi ha el fet, acceptat per tots els agents socials, de l'existència d'ETT que incompleixen la normativa legal, les ETT

"pirates". Tant els sindicats com la patronal AEETT consideren que cal eliminar les pràctiques d'aquestes empreses que, d'una o d'altra manera, vulnereu la legalitat. "Les 'pirates' –segons Rodríguez Castanón– són una competència deslleial per a la resta del sector i nosaltres som els primers interessats a eradicar aquestes pràctiques". Segons un estudi elaborat pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, un 60% de les ETT que actuen a Catalunya van signar menys de cinc-cents contractes durant els cinc primers mesos de l'any passat, cosa que segons els experts difícilment és sostenible des del punt de vista empresarial. Aquest fet fa sospitar que aquestes empreses o bé realitzen també altres funcions o són creades per les mateixes empreses usuàries per contractar treballadors rebaixant costos. La llei prohibeix que les ETT realitzin qualsevol funció que no siga la cessió de treballadors.

El conflicte, no obstant això, és també la mateixa normativa. La llei de l'any 1994, segons Casado, "lluny de potenciar l'ocupació, és utilitzada tan sols per reduir costos i per generar beneficis per a l'empresari". Josep Fons,

responsable de Formació i Ocupació de la UGT del País Valencià, assenyala que aquesta llei pot fins i tot arribar a crear discriminacions dins la mateixa empresa: "Aquesta llei crea dos castes de treballadors, ja que la diferència salarial per la mateixa feina arriba en alguns casos a les 30.000 pessetes."

Aquesta normativa, ara com ara, es debat en un grup d'estudi en el qual estan representats Comissions Obreres, UGT, el Ministeri de Treball i AEETT. A finals del mes de febrer hi ha previst que constitueixen una mesa de negociació per estudiar canvis legals. La regulació d'aquest sector, no obstant això, ja ha sofert diverses modificacions des de la seua aprovació fa ara cinc anys.

El gener de l'any 1997 sindicats i patronals (dues en aquell moment, avui fusionades dins AEETT) van signar un conveni, el segon del sector, que establia que els contractats a través d'ETT haurien d'estar equiparats salarialment l'any 2000 als treballadors subjectes al conveni de sector de les empreses on anaren a treballar.

Els sindicats, ara, van més lluny i demanen que el sou dels contractats a través d'una empresa de

Alta Gestió, amb la façana restaurada, actualment. Malgrat tota l'oposició, el negoci de les ETT és innegable, justament perquè tenen poc de gestió del treball temporal i molt de precarització laboral.

Els models europeus d'ETT

"La llei que va fer el PSOE va agafar el pitjor del model francès i del model alemany: aquí els treballadors no són estables i, a sobre, cobren menys." Així defineix Manuel Garcia Biel, secretari general de la Federació de Finances i Administració de CCOO a Catalunya, la llei que el 1994 va legalitzar a l'estat espanyol les ETT i la seua relació amb les lleis que regeixen les ETT a la resta d'Europa.

El somni dels sindicats, pel que fa a l'evolució de la legislació sobre ETT a Espanya, seria que evolucionaren cap al model alemany, segons el qual les ETT tenen treballadors estables que passen d'una empresa usuària a una altra. El màxim de temps que poden passar en una usuària és d'un any i està prohibit que aquests treballadors facin feines al sector de la construcció. Els seus sous, però, no estan regulats per cap conveni. El model alemany, en canvi, és molt criticat per les patronals del sector. El secretari general de l'AEEETT creu que "aquí es vol caminar cap a les plantilles fixes d'Alemanya, quan en aquell país estan estudiant modificar la llei per treure'n aquesta característica". També Rosanna Milesi, vice-presidenta de la patronal catalana, assenyala que aquesta particularitat de les ETT a Alemanya, fa que treballen molt menys que no aquí.

El model francès, més semblant al que s'ha implantat aquí, ofereix contractes temporals però amb un salari igual al dels treballadors fixos. Els contractes poden ser d'un màxim de 18 mesos i, en casos excepcionals, de 24 mesos, i es poden renovar una vegada. A França, Bèlgica, Holanda o Luxemburg, els treballadors que aprofiten els serveis de les ETT són, de vegades, treballadors en actiu que canvien per millorar la seua situació laboral i el seu salari. En tots aquests països, excepte Holanda, el salari és el mateix que el dels fixos, a l'igual que a Portugal o Itàlia. En aquest últim país, les ETT es van legalitzar el juny de 1997 i és il·legal que aquestes empreses es proveïsquen de treballadors no qualificats. A tot arreu, les ETT no poden servir per cobrir els treballs més perillosos. A Noruega, Hongria o Polònia, les ETT estan tolerades però no legalitzades, mentre que a Grècia, la seua activitat és il·legal.

Al Regne Unit, les particulars relacions sociolaborals que va imposar el neoliberalisme de Margaret Thatcher van afectar també les ETT, que allà gaudeixen d'una llibertat insòlita al continent. La llei d'Agències Laborals de l'època Thatcher els permet una duració il·limitada dels contractes i uns salaris que no estan regulats per cap conveni sectorial ni han d'igualar cap sou dels treballadors de l'empresa usuària. Les ETT poden treballar en qualsevol sector, no necessiten cap permís especial i l'empresa usuària no ha de justificar la necessitat d'un treballador temporal. **À. M.**

treball temporal siga igual que el dels treballadors de l'empresa usuària en el cas que aquesta tinga un conveni d'empresa que millore el del sector. Rodríguez Castanón, que assenyala que la immensa majoria d'empreses aplica el conveni del sector, creu que aquesta reivindicació produiria discriminacions entre els treballadors d'una ETT: "Treballadors del mateix sector contractats per l'empresa de treball temporal tindrien retribucions diferents depenent de l'empresa on treballaren."

A aquest conveni es va afegir a finals de l'any passat una altra modificació que desincentivava

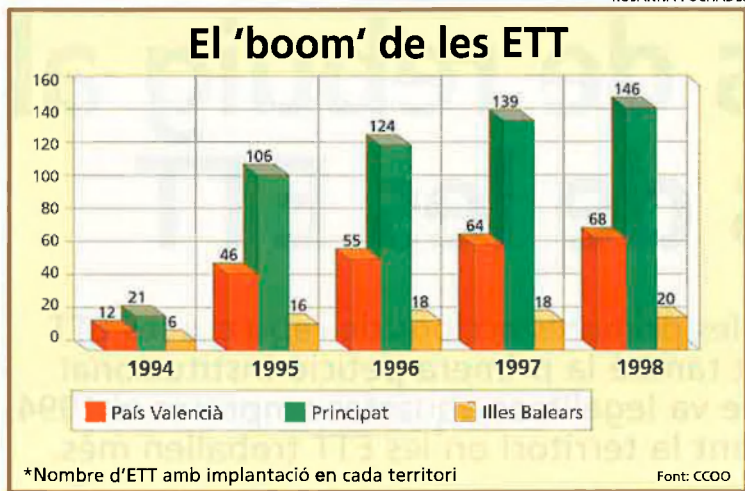
la contractació mitjançant ETT. Aquesta era una mesura inclosa en la Llei d'Acompanyament dels Pressupostos de l'Estat que puja la cotització de l'empresa a la Seguretat Social per a la contingència de "desocupació" quan aquesta es realitza mitjançant una ETT. Mentre que l'empresa ha de pagar un 7,8% del sou base en cas que contracte un treballador fix, en cas que siga temporal ha de cotitzar un 8,3%, percentatge que pujarà al 9,3% si el treballador és contractat mitjançant una empresa de treball temporal. El canvi legal més recent en relació amb aquest sector és el decret del 5 de febrer proppassat que impe-

deix que els treballadors contractats per ETT puguen realitzar una sèrie d'activitats considerades de màxim risc en sectors com l'elèctric, el químic o la construcció i la mineria, una vella reivindicació de les organitzacions obreres.

Però les demandes que els sindicats previsiblement posaran sobre la taula d'aquí a pocs dies van més lluny. La idea subjacent és acostar les ETT al model europeu (vegeu requadre en aquesta pàgina). Segons Josep Fons, "les empreses de treball temporal haurien de contribuir a la creació de contractació estable, tal com fan en altres països com ara Holanda". Aquesta és la raó per la qual els sindicats han demanat que s'establesquen mesures per incentivar que les ETT tinguin plantilles estables. Segons dades de CCOO, tan sols un de cada 1.000 contractes duts a terme per ETT el 1998 va ser indefinit. Per a Rodríguez Castanón, aquesta exigència no té sentit, ja que els tipus de feines per a les quals les empreses recorren a les ETT són "breus per naturalesa": "La contractació per a aquestes feines es durà a terme de totes maneres. L'única cosa que fan les ETT és convertir una economia moltes vegades submergida en economia legal."

Els sindicats també demanen que les administracions públiques tinguin vedada la contractació a través d'ETT. La Generalitat Valenciana, per exemple, ha contractat serveis de neteja a una empresa de treball temporal pertanyent al grup Eulen. La UGT del País Valencià reivindica, fins i tot, que en l'Acord Valencià per l'Ocupació i la Formació que ara negocien els sindicats, la patronal i la Generalitat s'incloua una clàusula que avalue negativament les empreses que treballen amb l'administració que utilitzen empreses de treball temporal per contractar els seus treballadors. Rodríguez Castanón s'oposa frontalment a aquesta exigència: "En cas que l'administració tinguera vedada la contractació a través d'ETT, arribaríem a l'absurd. Les úniques empreses que legalment poden cedir treba-

ROSANNA PUCHADES

lladors, quedarien excloses de fer-ho”.

Desemparats sindicalment.

Una altra reivindicació de les organitzacions obreres és que el representant sindical de l'empresa on treballa el contractat a través d'una ETT tinga capacitat per defensar-lo. Actualment, el treballador cedit amb aquest sistema no gaudeix dels drets laborals dels treballadors amb els quals comparteix faena. Segons els sindicats, els cedits per ETT estan desemparats sindicalment, cosa que explica el baixíssim nombre de denúncies que presenten.

Guzmán Chamorro, membre de la Plataforma per la Dignitat Laboral i treballador habitual per a ETT, assegura que els qui estan en la seua situació difícilment intentaran fer valdre els seus drets: “La coacció a què estem sotme-

sos els treballadors contractats per ETT, davant la facilitat d'acomodament, és el que explica aquesta mancança de denúncies i reivindicacions dels nostres drets laborals.” Josep Fons certifica aquesta situació: “L'obscurantisme en la representació sindical és una pràctica molt estesa en les empreses de treball temporal.” Hi ha qui va més enllà, com el secretari general de la CGT del País Valencià, Javier Ruiz Perpén, qui assegura que hi ha llistes negres compartides per diferents ETT on apareixen els treballadors “problemàtics per les reivindicacions laborals que plantegen a aquestes empreses”. De totes maneres, l'existència d'aquests documents no està demostrada.

Francesc Pérez
(amb informacions de **Miquel Calvet** i **Àlex Milian**)

La revolta de l'exèrcit de reserva

L'aparició a França de *L'horror econòmic* l'any 1996 va sacsejar un bon grapat de consciències arreu d'Europa. L'autora, Viviane Forrester, vinculada a la factoria crítica de *Le monde diplomatique*, incidia, en un to profundament catastrofista, en la tesi difosa un any abans per Jeremy Rifkin. A *The end of work*, aquest economista nord-americà profetitzava l'adveniment d'una societat on una fracció cada vegada major dels seus membres patiria inexorablement la plaga de l'atur.

Un any després, al desembre del 1997, els protagonistes de l'obra de Viviane Forrester, els exclosos pel sistema, prenen el carrer d'aquest laboratori social que és l'estat francès per fer pública la seua existència. Era el naixement d'una nova revolta, la dels parats que, al límit o als afores del sistema, inauguraven una nova concepció de reivindicació social que prenia com un dels seus objectius principals l'ASSEDIC, l'organisme públic encarregat de gestionar el subsidi d'atur.

La protesta dels qui Karl Marx va qualificar d'“exèrcit de reserva” s'ha estès des de llavors per diversos països del continent europeu. Primer al “cinturó roig” de Barcelona i després al País Valencià, el *lumpen* del nou mil·lenni ha pres com a objectiu seus de l'INEM o d'empreses de treball temporal, els nexes del sistema econòmic amb les bosses d'atur estructural. M. C.

Cultura Joventut

ARXA D'ALBERGS DE CATALUNYA

Gaudeix de la **neu** al millor preu

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Secretaria General de Joventut
Turisme Juvenil de Catalunya, S.A.

LA SEU D'URGELL La Vallira Tel. 973 35 38 97	SALARDU <small>Alberg Acreditat</small> Era Garona Tel. 973 64 52 71	LES <small>Alberg Acreditat</small> Martcabós Tel. 973 69 80 48	LA MOLINA Mare de Déu de les Neus Tel. 972 89 20 12
NÚRIA Pic de l'Àliga Tel. 972 73 20 48	PLANOLES Pora Figuera Tel. 972 73 61 77	TELEFON INFORMACIÓ I RESERVES 93 483 83 63	

